

Eindrapportage project wachtlijsten gemeente Utrecht

Vereniging Sport Utrecht

Eindrapportage
PROJECT WACHTLIJSTEN IN DE GEMEENTE UTRECHT

Eindrapportage: project wachtlijsten gemeente Utrecht

Vereniging Sport Utrecht
Olympisch Netwerk Midden Nederland
Grebbeberglaan 5
3527 VX UTRECHT
tel. (030) 284 07 70
fax (030) 284 07 79
info@sportutrecht.nl
www.sportutrecht.nl

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING	5
AANLEIDING.....	7
1 INLEIDING	8
1.1 Initiatieven voorafgaand aan het project wachtlijsten	8
1.2 Oorzaken van de wachtlijsten.....	8
1.3 Capaciteit en situatie bij de start van het project wachtlijsten in 2008	11
1.4 Wachtlijst aanpak vanuit Vereniging Sport Utrecht.....	12
2 RESULTATEN.....	16
2.1 Verloop wachtlijsten 2008-2011 bij voetbalverenigingen.....	16
2.2 Verloop wachtlijsten 2008-2011 bij hockeyverenigingen	23
2.3 Verloop wachtlijsten 2008-2011 bij tennisverenigingen	24
3 CONCLUSIES EN ADVIES	27
3.1 Conclusies initiatieven t.b.v. afname wachtlijsten voetbal	27
3.2 Algemene conclusies en aanbevelingen wachtlijsten bij voetbalverenigingen	30
3.3 Conclusies wachtlijsten bij hockeyverenigingen	30
3.4 Algemene conclusies en aanbevelingen wachtlijsten bij hockeyverenigingen	31
3.5 Algemene conclusies en aanbevelingen wachtlijsten bij tennisverenigingen ..	31
3.6 Algemene conclusie en aanbevelingen wachtlijstproblematiek Utrecht	32
BRONNEN.....	34
BIJLAGEN	35

Samenvatting

Ondanks vernieuwing en uitbreiding van sportaccommodaties is er bij meerdere verenigingen in de gemeente Utrecht sprake van wachtlijstproblematiek. In de periode 2009-2011 is een projectcoördinator van de VSU ingezet op het uitvoeren van initiatieven binnen voetbal-, hockey- en tennisverenigingen om de wachtlijsten te doen verkorten. In dezelfde periode zijn een aantal nieuwe accommodaties uitgebreid en zijn grasvelden omgezet in kunstgrasvelden om meer speelruimte te creëren.

Na afloop van het project wachtlijsten waarin actief is ingezet op het verkorten van wachtlijsten kan geconcludeerd worden dat het lastig is om de zuivere wachtlijst in kaart te brengen. Er zijn verschillen in de wijze waarop verenigingen de wachtlijst bijhouden, beperkingen rondom het opschonen van de wachtlijst en wanneer er sprake is van een wachtlijst of van natuurlijk verloop staat ter discussie. Ook blijkt het lastig om verenigingen te motiveren om wachtlijstgegevens te verstrekken en/of deel te nemen aan initiatieven om de wachtlijsten te verkorten. Verenigingen zien de wachtlijst vaak als een 'gezonde buffer' voor de doorstroom of als 'onderhandelingsmiddel' richting de gemeente voor het uitbreiden van de sportaccommodatie. In het project wachtlijsten heeft de projectcoördinator van de VSU zich actief beziggehouden om samen met de verenigingen de wachtlijst in kaart te brengen en tot oplossingen te komen. Dit heeft voor de meeste verenigingen tot bewustwording van en motivatie voor het oplossen van de wachtlijst geleid. Desondanks luidt het advies om tot uniforme afspraken te komen zodat erkenning en medewerking aan de wachtlijstproblematiek door verenigingen minder vrijblijvend wordt.

Naast deze algemene bevindingen zijn er verschillen geconstateerd tussen voetbal-, hockey- en tennisverenigingen. In principe is er voldoende capaciteit aan voetbalvelden in de gemeente Utrecht, maar is de druk op deze velden niet gelijk verdeeld. Initiatieven als het opzetten van een competitie op zondag en wachtlijstentrainingen hebben nog niet tot structureel succes geleid, maar zijn wel zeer waardevol voor de toekomst. Binnen hockey- en tennisverenigingen blijkt de noodzaak voor het aanleggen van nieuwe velden/banen groot. Naar schatting is over vier jaar de maximale capaciteit bereikt. Dit betekent dat verenigingen die nu overcapaciteit hebben dan het maximale aantal leden hebben bereikt waarbij verenigingen die nu al een wachtlijst hebben deze dan nog steeds zullen hebben.

Op basis van de inspanningen van de projectcoördinator en de bevindingen in dit rapport richten de aanbevelingen van de VSU voor de toekomst zich op het opstellen van een uniforme definitie van 'wachtnlijstproblematiek' en een vast format waarin wachtnlijsten zowel kwantitatief (omvang) als kwalitatief (NAW-gegevens wachtnlijsters) worden bijgehouden. Hiermee is het makkelijker om de 'zuivere' wachtnlijst bij sportverenigingen in kaart te brengen, verenigingen te motiveren om zich verantwoordelijk te voelen voor de aanpak van wachtnlijsten en verenigingen te ondersteunen op het omgaan met wachtnlijsten. Daarnaast is het belangrijk dat er structureel aandacht wordt besteed aan het onderwerp wachtnlijsten en dat er een integrale aanpak (vanuit de VSU) komt. Door de wachtnlijstproblematiek te integreren in het takenpakket van verenigingsondersteuners/professionals raken initiatieven om met wachtnlijsten om te gaan ingebed in het denken van de sportverenigingen. Ook kan er vanuit de centrale en onafhankelijke positie van de professionals gestuurd worden op een (sporttak overstijgende) integrale wijkaanpak. Hierbij wordt sterk ingezet op de samenwerking met de vereniging zodat de verenigingen zelf de probleemeigenaar zijn.

Aanleiding

Het beleid van de Gemeente Utrecht is erop gericht dat iedereen moet kunnen sporten.^{4,5} Hierbij ligt het accent op de jeugd en zowel op ledenwerving als ledenbehoud.⁴ Een ander speerpunt is de aanpak van wachtlijsten. Ondanks vernieuwing en uitbreiding van vele sportaccommodaties in de afgelopen jaren is er bij verschillende verenigingen nog steeds sprake van wachtlijstproblematiek.⁵ De Gemeenteraad in Utrecht heeft enkele aanbevelingen uit de Notitie Wachtlijstenproblematiek (2009) goedgekeurd met als doel om in kaart te brengen hoe de wachtlijsten moeten worden opgelost. Vereniging Sport Utrecht (VSU) heeft een projectplan geschreven en deze, met een subsidie van de Gemeente Utrecht, in de periode 2009-2011 ten uitvoer gebracht.

De sporten waarop in het project wordt gefocust zijn voetbal, hockey en tennis. Gebaseerd op het uitgangspunt in 2008 blijken vooral voetbalverenigingen in de wijken Noord-Oost, Oost, Leidsche Rijn en Vleuten & De Meern te kampen met een gebrek aan veldcapaciteit op zaterdag. Ook de hockeyverenigingen gelokaliseerd in Utrecht Oost en Leidsche Rijn hebben een wachtlijst. Met betrekking tot tennis doen de wachtlijstproblemen zich voornamelijk voor aan de oostkant van de stad. Een belangrijke reden voor deze wachtlijsten is het hoge percentage sportdeelname in deze wijken.

De belangrijkste reden die wordt opgevoerd voor de wachtlijsten is een gebrek aan veldcapaciteit binnen de gemeente.^{5,6} Dit wordt voor hockey en tennis als de belangrijkste verklarende factor gezien. De wachtlijstproblematiek voor het voetbal blijkt echter meer complex en vaak te ontstaan uit een samenspel van factoren zoals een disbalans in het toegenomen aantal leden en de veldcapaciteit, een gebrek aan uitvoerend kader, status van de vereniging en/of strategische keuzes van de betreffende verenigingen.⁵

Het projectplan van de VSU⁶ en daarmee de activiteiten van de projectcoördinator hebben zich voornamelijk gericht op het voetbal en meer specifiek op: wachtlijstcoördinatie, wachtlijst bij E en F pupillen, initiatieven binnen de verenigingen met een wachtlijst, oplossen krapte rondom training, aanpassen starttijd op zaterdag, samenwerking tussen verenigingen met een wachtlijst en verenigingen met overcapaciteit, oprichten van dependances, training en wedstrijden op vrijdagavond, zondagvoetbal voor de jongste jeugd, (opheffen van) postcodebeleid en opleiden van geschikt kader.

In deze eindrapportage zullen de resultaten van drie jaar actieve inzet door een projectcoördinator vanuit de VSU worden besproken en zal door de VSU een advies worden uitgebracht. In dit rapport wordt onderscheid gemaakt tussen de sporten voetbal, hockey en tennis.

1 Inleiding

1.1 Initiatieven voorafgaand aan het project wachtlijsten

Al sinds 1990 is de gemeente Utrecht bezig met de herstructurering van de sportparken om het ontstaan van wachtlijsten tegen te gaan.⁴ Van wachtlijsten wordt gesproken wanneer een vereniging een structurele lijst hanteert waarop potentiële leden (zij die zich aanmelden) moeten wachten voordat ze lid kunnen worden omdat er geen ruimte is om direct geplaatst te worden. Het begrip structureel verwijst hierbij naar de aanwezigheid van een wachtlijst die zowel aan het begin van een nieuw seizoen (als verenigingen vaak nieuwe leden kunnen plaatsen) als gedurende een seizoen blijft bestaan. In de gemeente Utrecht is een van de initiatieven om de wachtlijsten terug te dringen de aanleg van kunstgrasvelden. Vaak wordt een grasveld dan omgezet in een kunstgrasveld omdat kunstgras intensiever bespeelbaar is. Inmiddels zijn 25 voetbalkunstgrasvelden aangelegd en is 5.5 kunstgrasveld voor hockey gerealiseerd.²

Naast de renovatie van sportcomplexen en de aanleg van kunstgrasvelden zijn er ook op verenigingsniveau verschillende initiatieven genomen. Verenigingen zijn beter gaan samenwerken zoals DVSU, VSC en RUC. Zij hebben gezamenlijk besloten dat DVSU de wachtlijsters attendeert op de mogelijkheid om bij VSC te voetballen en de jeugd van RUC kon in het verleden terecht bij DVSU. Ook hebben een aantal fusies bijvoorbeeld die van Fajalobi & KDS en Utrecht & Zwaluwen Utrecht ertoe geleid dat de beschikbare capaciteit aan voetbalvelden beter benut wordt. Ondanks deze initiatieven blijken er nog altijd wachtlijsten te bestaan bij verschillende voetbal-, hockey- en tennisverenigingen.

1.2 Oorzaken van de wachtlijsten

Uit de *Factsheet Sportpeiling 2008*⁴ blijkt dat het aantal kinderen dat sport in de periode 2003-2008 flink is toegenomen. Vooral de jeugd en tevens belangrijkste doelgroep in het sportbeleid van de gemeente Utrecht is hierbij lid (geworden) van een sportvereniging. Tabel 1 geeft het percentage sportende jongeren in 2003 en 2008 weer en het percentage jongeren dat dit doet in verenigingsverband. Op zichzelf is deze toename in sportdeelname bij verenigingen een goede ontwikkeling en in lijn met de doelstelling van de gemeente, maar dit heeft de druk op verenigingen en op de sportcomplexen wel doen toenemen.

Tabel 1. Percentage sportende jongeren waaronder het percentage dat dit doet in verenigingsverband in 2003 en 2008.

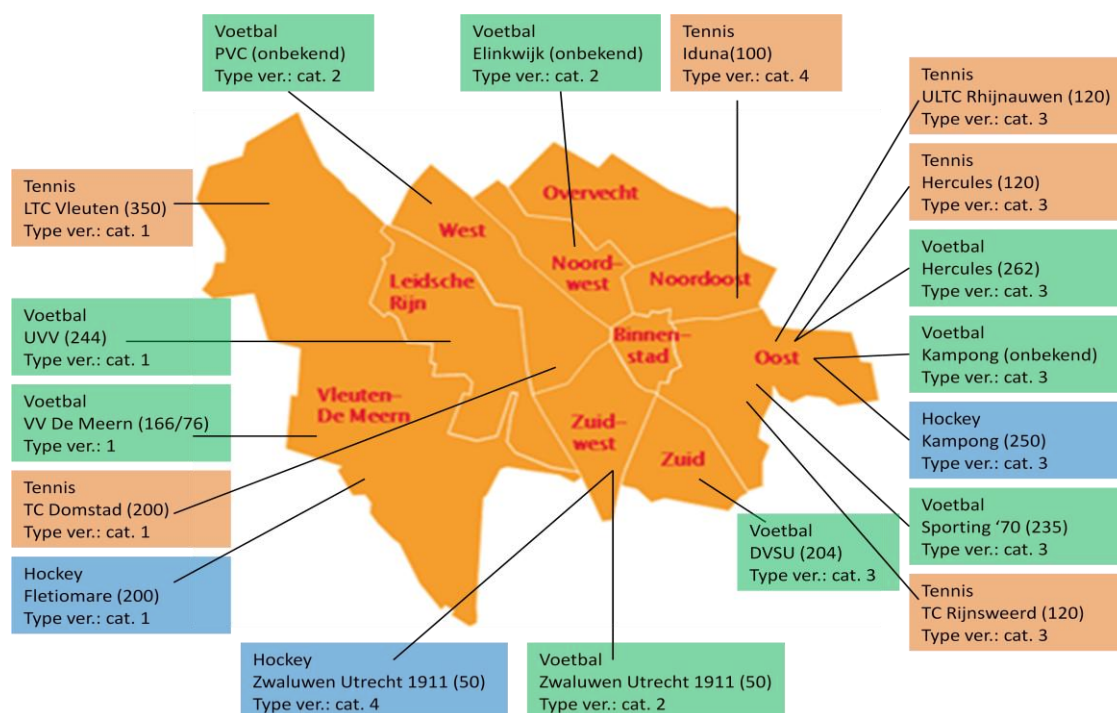
Leeftijdsgroep	2003		2008	
	% sportende jeugd	Waarvan bij SV*	% sportende jeugd	Waarvan bij SV*
4-7 jaar	onbekend	onbekend	70%	50%
8-11 jaar	onbekend	53%	80%	70%
12-18 jaar	onbekend	44%	75%	60%

* SV = sportvereniging

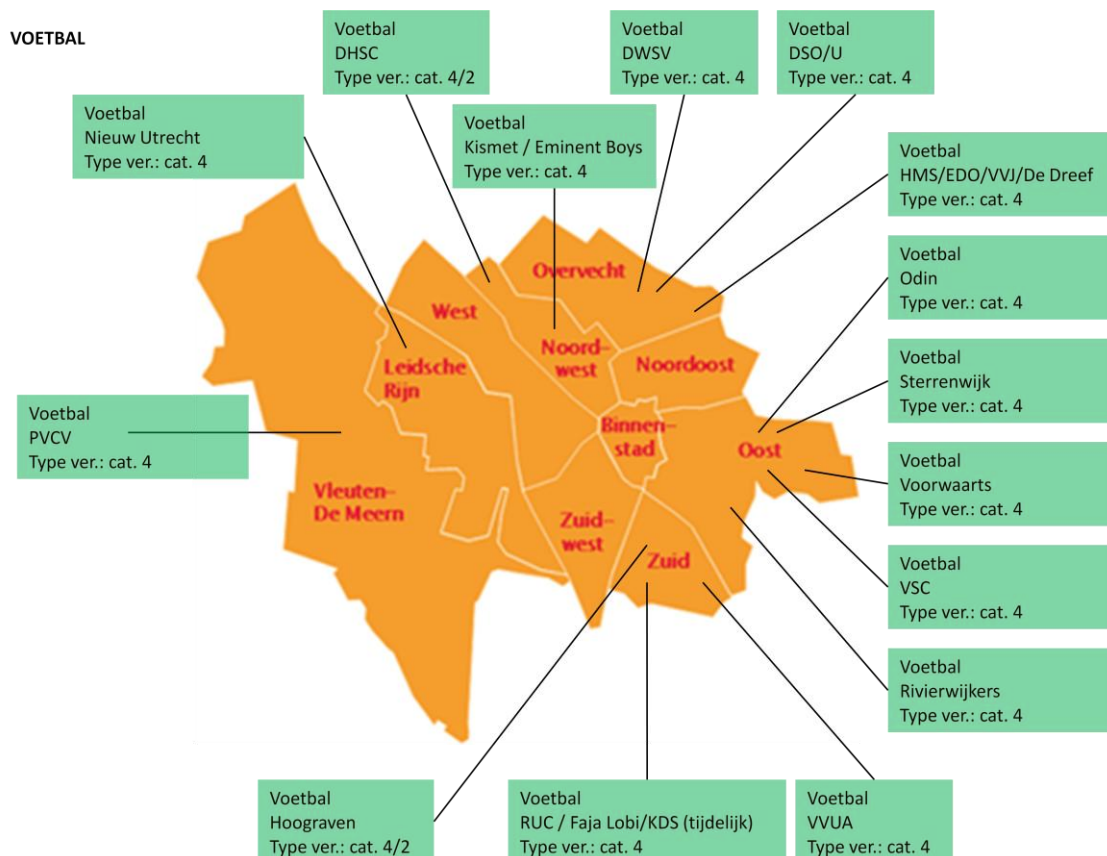
Sportverenigingen zijn geneigd om als oorzaak voor de wachtlijsten het gebrek aan veld/baan capaciteit op te voeren in relatie tot de toegenomen behoefte om te sporten. Voor hockey en tennis blijkt dit ook de belangrijkste reden te zijn.⁵ Tijdens het project wachtlijsten 2009-2011 lag volgens berekeningen van de gemeente voor het voetbal de situatie iets complexer. Daarnaast is de druk op de velden waarschijnlijk ook toegenomen door de groei in populariteit van meidenvoetbal de afgelopen jaren. Bij de door de gemeente gehanteerde normering van 8 spelende normteams per veld is er een capaciteit op zaterdag nodig van 68 voetbalvelden en op zondag van 47 velden. De gemeente Utrecht telt op dit moment in totaal 77 wedstrijdvoetbalvelden waarvan 25 kunstgrasvelden en 52 grasvelden⁵ (zie bijlage 1 voor de situatie in 2012).

Ondanks dat de gemeente aantoont dat er in principe voldoende veldcapaciteit voor het voetbal aanwezig is, verschilt de absolute groei (het aantal jongeren dat wil sporten bij een vereniging in de gemeente Utrecht) van de relatieve groei (het aantal jongeren dat zich aanmeldt bij specifieke verenigingen in specifieke wijken). De toename van het aantal jongeren dat wil sporten is dus niet gelijk verdeeld over de wijken en verenigingen. Concreet is er sprake van verenigingen die zich in groeiwijken van de stad bevinden (type 1 in figuur 1a), verenigingen die zich in woonwijken bevinden en niet uit kunnen breiden (type 2 in figuur 1a) en verenigingen die die leden trekken op imago (type 3 in figuur 1a). Naast verenigingen met wachtlijsten zijn er ook verenigingen met overcapaciteit (type 4 in figuur 1b). Met overcapaciteit wordt bedoeld dat de vereniging nog ruimte heeft om leden aan te nemen. Dit zijn dus verenigingen waar de wachtlijsters in principe direct een plek zouden kunnen krijgen.

Figuur 1a. Wijken in Utrecht met voetbal, tennis en hockeyverenigingen met een wachtlijst.

Figuur 1b. Wijken in Utrecht met voetbalverenigingen met overcapaciteit.

1.3 Capaciteit en situatie bij de start van het project wachtlijsten in 2008

Zoals bovenstaand uiteengezet en te lezen is in bijlage 1 zijn er in principe voldoende voetbalvelden beschikbaar om alle wachtlijsters in Utrecht te kunnen laten voetballen. Toch blijken er in 2008 ruim 2000 jongeren op een wachtlijst te staan bij een voetbal-, hockey- of tennisvereniging⁵; zie Tabel 2a-d). Vooral binnen het voetbal is het aantal jongeren dat op de wachtlijst staat groot met bijna 1150 kinderen (Tabel 2a). Het blijkt echter lastig om goed inzicht te krijgen in de 'zuivere' omvang van de wachtlijst omdat er factoren meespelen als het opgeven van kinderen al voor de speelgerechtigde leeftijd, het hanteren van een ledenstop door de vereniging, het voeren van een postcodebeleid en de mogelijkheid dat jongeren bij meerdere verenigingen op een wachtlijst staan.

Tabel 2a. Aantal jongeren op de wachtlijst van een voetbalvereniging in 2008 (Notitie wachtlijsten, 2009).

	Wachtlijst registratie SV	Waarvan < speelgerechtigde leeftijd of lid bij andere SV	Inschatting omvang wachtlijst	Overige opmerkingen
Sporting '70	276	84 + 67	125	-
USV Hercules	368	76 + 60	232	-
Kampong	113	35	78	5 senioren op de wachtlijst
UVV	93	22	71	Max. aan aantal jeugdspelers
VV De Meern	34	-	34	Postcodebeleid ingevoerd
USV Elinkwijk	101	-	101	Inschrijven tijdens het seizoen is niet mogelijk
VV Hoograven	5	-	5	Geen enkele mogelijkheid meer tot uitbreiding
PVC	92	25	67	Ieder jaar opschoning wachtlijst in januari
DVSU	onbekend	-	onbekend	Ledenstop
Zwaluwen Utrecht 1911	55	-	55	Ledenstop
Totaal voetbal	1137		768	

Tabel 2b. Aantal jongeren op de wachtlijst van een hockeyvereniging in 2008 (Notitie wachtlijsten, 2009).

	Wachtlijst registratie SV	Overige opmerkingen
SV Kampong	325	182 t/m 18 jaar en 143 in de leeftijd 19+
MHC Fletiomare	330	Voornamelijk E en F pupillen
Totaal hockey	655	

Tabel 2c. Aantal mensen op een wachtlijst van een tennisvereniging in 2008 (Notitie wachtlijsten, 2009).

	Wachtlijst registratie SV	Overige opmerkingen
Rhijnauwen	100	Aantallen wachtlijst gebaseerd op ruwe schatting
Rijnsweerd	onbekend	-
USV Hercules	126	-
Iduna	onbekend	-
COV Desto	onbekend	Ledenstop
LTC Vleuten-De Meern	48	-
TC Domstad	Onbekend	Ledenstop alleen voor senioren
Totaal tennis	274	

Tabel 2d. Totaal aantal personen op een wachtlijst in de gemeente Utrecht in 2008 (Notitie wachtlijsten, 2009).

	Wachtlijst registratie SV	Inschatting omvang wachtlijst	Overige opmerkingen
Totaal Utrecht	2066	1697	Bij voetbal en hockey staan vooral jongeren op de wachtlijst

1.4 Wachtlijst aanpak vanuit Vereniging Sport Utrecht

In 2009 heeft de gemeenteraad nieuwe maatregelen genomen om de wachtlijsten aan te pakken en enkele aanbevelingen uit de *Notitie Wachtlijsten (2009)* goedgekeurd. De inhoud van de aanbevelingen richt zich op initiatieven waarmee de wachtlijstproblematiek bij zowel voetbal-, hockey- als tennisverenigingen (mogelijk) kan worden opgelost. Vereniging Sport Utrecht (VSU) heeft op basis van deze aanbevelingen een projectplan⁶ geschreven voor de periode september 2009 t/m december 2011. In het projectplan ligt de nadruk op 3 initiatieven:

1. *Coördinatie wachtlijsten*: ondersteuning van verenigingen bij wachtlijstadministratie, aanpassen van inschrijfprocedures, bespreekbaar maken van het postcodebeleid;
2. *Opzetten alternatieve competities en trainingen*: zondagvoetbal, verschuiven starttijden van wedstrijden, wachtlijsttrainingen;
3. *Ondersteuning van (minder vitale) verenigingen*: ondersteunen kader, aanhalen van samenwerkingsverbanden tussen (vitale en minder vitale) verenigingen, uitbreiden van eigen initiatieven bij verenigingen.

Bovengenoemde initiatieven bestaan uit verschillende oplossingen. Zoals eerder genoemd is vooral de wachtlijstproblematiek binnen het voetbal complex omdat daar in principe voldoende veldcapaciteit beschikbaar is. De projectcoördinator wachtlijsten van de VSU heeft zich daarom voornamelijk gericht op de wachtlijsten binnen het voetbal en heeft onderstaande oplossingen onderzocht.

1.4.1 Coördinatie wachtlijsten

Wachtlijstadministratie

Zoals bovenstaand genoemd zijn er veel verenigingen die een wachtlijst hanteren, maar is deze wachtlijst niet altijd zuiver. Om een goed beeld te krijgen van de omvang van de wachtlijsten en het mogelijke effect van het project wachtlijstaanpak is het belangrijk om goed in kaart te hebben hoeveel jongeren precies op een wachtlijst staan. Zo is het bij aanvang van het project wachtlijsten nog mogelijk dat dezelfde jongeren op een wachtlijst staan bij meerdere verenigingen, staan er jongeren op een wachtlijst die nog niet de speelgerechtigde leeftijd hebben en zijn sommige jongeren al lid bij een vereniging terwijl ze bij een andere vereniging nog op een wachtlijst staan. Het is wenselijk voor de gemeente en de VSU om de wachtlijst van een vereniging jaarlijks op te vragen zodat deze geactualiseerd kan worden.

Veranderen van inschrijfprocedure

Een mogelijkheid om de wachtlijsten zuiverder te krijgen is om verenigingen te laten veranderen van inschrijfprocedure. Veel verenigingen hebben nu een wachtlijst die over meerdere seizoenen loopt. Dit betekent dat wanneer iemand zich aanmeldt hij of zij op een wachtlijst wordt geplaatst, maar dat vervolgens niet meer bijgehouden wordt door de vereniging of iemand het daaropvolgende seizoen nog altijd lid wil worden. Door de inschrijfprocedure bij verenigingen zo in te richten dat jongeren die op de wachtlijst staan zich ieder seizoen opnieuw moeten inschrijven wordt de wachtlijst vanzelf geactualiseerd.

Postcodebeleid

Naast de problematiek rondom geactualiseerde wachtlijsten zijn er ook verenigingen die een postcodebeleid hanteren. In de praktijk betekent dit dat jongeren die qua postcode net in een andere wijk wonen dan waar de vereniging gelokaliseerd is, maar qua afstand even dichtbij als een leeftijdsgenoot die wel dezelfde postcode heeft als de club, langer moet wachten om lid te kunnen worden of zelfs helemaal niet lid kan worden.

1.4.2 Opzetten alternatieve competities

Zondagcompetitie

In Nederland is het in principe gebruikelijk dat de jeugd op zaterdag speelt en de senioren op zondag. Toch zijn er al verschillende gemeenten zoals Amsterdam en Almere waar het gebruikelijk is om de C, B en A-teams ook op zondag te laten voetballen als oplossing voor de wachtlijstproblematiek. Gezien de capaciteit van het aantal voetbalvelden op zaterdag in combinatie met het aantal jeugdteams kan jeugdvoetbal op zondag ook een oplossing zijn voor de wachtlijsten in de gemeente Utrecht.

Schuiven met starttijden

Naast het opzetten van een alternatieve jeugdcompetitie op zondag ligt er ook nog ruimte om te schuiven met de starttijd van wedstrijden op zaterdag. Volgens de richtlijnen van de KNVB dient een wedstrijd uiterlijk om 15.00 uur aan te vangen. Door het opknappen van sportaccommodaties zijn er echter vaak goede lichtinstallaties aanwezig waardoor wedstrijden in principe later zouden kunnen beginnen. Het uitbreiden van de mogelijkheid om wedstrijden later te laten starten kan bijdragen aan het terugdringen van het gebrek aan veldcapaciteit op zaterdag.

Wachtnlijsttrainingen

Niet alleen het gebrek aan veldcapaciteit voor wedstrijden wordt door verenigingen aangehaald als onderbouwing voor de wachtlijst, ook een gebrek aan veldcapaciteit voor trainingen wordt aangewend. Een oplossing zou kunnen zijn om speciale wachtlijsttrainingen of x-trainingen op te zetten. Verenigingen met een wachtlijst schrijven voor deze trainingen jongeren aan die op de wachtlijst staan en nodigen ze uit voor trainingen die plaatsvinden op het complex van verenigingen met overcapaciteit. Deze wachtlijsters kunnen dan meedoen op bijvoorbeeld woensdagmiddag bij de training van de verenigingen met overcapaciteit of (afhankelijk van het aantal) als aparte groep. Het doel hierbij is dat de jongeren van de wachtlijst lid worden van de vereniging met overcapaciteit.

1.4.3 Ondersteuning van (minder vitale) verenigingen

Ondersteunen kader en doorverwijzen wachtlijsters

Vooral minder vitale verenigingen hebben vaak overcapaciteit. Met betrekking tot ledengroei hebben deze verenigingen vaak een gebrek aan (geschikt) kader om de groei van nieuwe leden te kunnen realiseren. Ondersteuning door verenigingsmanagers (VM) kan als oplossing dienen om verenigingen met overcapaciteit tegemoet te komen in het opleiden van geschikt kader. Een andere oplossing kan het in contact brengen van minder vitale met vitale verenigingen zijn. Het doel hierbij is niet alleen het doorverwijzen van wachtlijsters van vitale naar minder vitale verenigingen, maar ook het overdragen van kennis zodat minder vitale verenigingen zichzelf leren te versterken. Dit lijkt evident, maar is voor veel verenigingen niet vanzelfsprekend en zij dienen er daarom op geattendeerd en gestuurd te worden.

Dependances

Met betrekking tot het doorverwijzen van wachtlijsters van vitale naar minder vitale verenigingen geven vitale verenigingen vaak aan dat het voor hen belangrijk is dat jongeren van hun wachtlijst wel goed terechtkomen.

Om kwaliteit te kunnen garanderen en met het doel om alle jongeren te laten sporten, is een mogelijke oplossing om vitale verenigingen een dependance op te laten zetten bij een vereniging met overcapaciteit.

Eigen initiatieven

Verschillende verenigingen met een wachtlijst hebben in samenwerking met de projectcoördinator van de VSU andere initiatieven bedacht om de wachtlijsten op te lossen. Voorbeelden hiervan zijn het circuitvoetbal. Circuitvoetbal is een intern toernooi op 1 veld waar meerdere voetbalonderdelen staan en waarbij verschillende teams mee kunnen doen zonder officieel als team te zijn aangemeld bij de KNVB. Met betrekking tot het lidmaatschap van de vereniging zelf verschilt de (financiële) bijdrage die voor deelname aan het circuitvoetbal moet worden geleverd. Een ander initiatief is de aanschaf van voetbaldoeltjes. Deze extra doeltjes maken het eveneens mogelijk om meer voetbalonderdelen/wedstrijdjes aan te bieden op 1 veld. Via deze middelen zet de vereniging zelf een alternatieve voetbalvorm op waaraan jongeren op de wachtlijst kunnen deelnemen en waarbij het veld efficiënt gebruikt wordt. De VSU heeft ook ingezet op de ontwikkeling van welpjesvoetbal en Champions League voetbal (jongste jeugd) binnen verenigingen om wachtlijsters te kunnen laten voetballen.

1.4.4 Wachtlijstaanpak vanuit de gemeente

De gemeente Utrecht is de afgelopen jaren bezig geweest met het uitbreiden en renoveren van sportaccommodaties.² Ook tijdens de uitvoer van het project wachtlijsten blijft een van de oplossingen voor het wachtlijstprobleem het uitbreiden van veldcapaciteit. De gemeente Utrecht heeft 9 extra velden aangelegd en 5 natuurgrasvelden omgezet naar kunstgras (zie bijlage 2). Het uitbreiden van de velden betreft een structurele investering van 1 miljoen per jaar. Daarnaast kan de inzet van combinatiefunctionarissen/buurtsportcoaches bijdragen aan het terugdringen van het aantal jongeren op wachtlijsten. Deze initiatieven liggen buiten de invloed van de projectcoördinator, maar zijn wel direct van invloed op de omvang van de wachtlijsten. Daarom is ervoor gekozen om ook de demografische ontwikkelingen en de inzet van combinatiefunctionarissen/buurtsportcoaches te evalueren aan het eind van de resultatensectie.

2 Resultaten

In deze resultatensectie wordt eerst per sport en per vereniging een overzicht gegeven van de omvang van de wachtlijst in de periode 2008 – 2011. Daarna wordt per vereniging besproken welke van bovengenoemde oplossingsmogelijkheden tot uitvoer zijn gebracht en waar dit in heeft geresulteerd.

2.1 Verloop wachtlijsten 2008-2011 bij voetbalverenigingen

Tabel 3 toont het verloop in de omvang van de wachtlijsten per voetbalvereniging en in totaal in de periode 2008-2011. Het bleek vaak moeilijk om van de voetbalverenigingen de specifieke wachtlijst te krijgen. Verenigingen hadden de wachtlijst of niet op orde of waren niet welwillend om deze aan de projectcoördinator te verstrekken. Verenigingen hebben hiervoor verschillende redenen. Voorbeelden hiervan zijn de privacy gevoeligheid bij het verstrekken van NAW-gegevens en het gebruik van de omvang van de wachtlijst als 'onderhandelingsmiddel'. Gedurende het project wachtlijsten waren verenigingen ook niet verplicht om de wachtlijstgegevens te verstrekken waardoor onderstaande gegevens gedeeltelijk gebaseerd zijn op een schatting.

Tabel 3. Omvang wachtlijst voetbal in 2008-2011.

	Wachtlijst registratie SV* 2008	Wachtlijst registratie SV* 2009	Wachtlijst registratie SV* 2010	Wachtlijst registratie SV* 2011
Sporting '70	276	onbekend	270	235
USV Hercules	368	350	117	262
Kampong	113	113	onbekend	0
UVV	93	118	94	244
VV De Meern	34	44	84	166
USV Elinkwijk	101	onbekend	onbekend	100
VV Hoograven	5	onbekend	onbekend	onbekend
PVC	92	onbekend	onbekend	25
DVSU	onbekend	onbekend	onbekend	204
Zwaluwen Utrecht 1911	55	onbekend	onbekend	50
Desto	geen	onbekend	onbekend	20
Totaal	1137			1306

* SV = sportvereniging

In eerste instantie lijkt de omvang van de gezamenlijke wachtlijst voetbal in de periode 2008-2011, ondanks alle initiatieven, alleen maar te zijn toegenomen. Verschillende redenen kunnen hieraan ten grondslag liggen waaronder de wijze van registreren in 2008. Zoals in de inleiding aangegeven is het lastig gebleken om de 'zuivere' wachtlijst in te schatten en hanteerden sommige verenigingen een ledenstop zonder potentiële leden op een wachtlijst te plaatsen. Het is daarom niet onwaarschijnlijk dat de schatting in 2008 onzuiver is.

Vanaf 2008 is er meer aandacht besteed aan het (zuiver) in kaart brengen van de wachtlijsten. Dit is gedaan door de verenigingen actief aan te sturen de wachtlijsten bij te houden. Ondanks dat de projectcoördinator gedurende het gehele project afhankelijk is geweest van de inspanningen en bereidheid van de verenigingen met betrekking tot het inzicht verschaffen in de wachtlijsten, is de verwachting dat de inschatting van de wachtlijst in 2011 dichter tegen de werkelijkheid aanligt dan in 2008.

Om het effect van alle initiatieven goed in kaart te brengen is het daarom belangrijk om de situatie per vereniging en per wijk te evalueren. Onderstaand is daarom per initiatief aangegeven bij welke verenigingen deze uitvoering heeft plaatsgevonden en waarom een initiatief wel of niet effectief is gebleken. Het is belangrijk om op te merken dat voor de interpretatie van bovenstaande aantallen ook meer algemene omgevingsfactoren zoals nieuwbouw in de wijk, aanleg van extra (kunst)grasveld e.d. in ogenschouw moeten worden genomen. Deze factoren hebben naast de inspanningen van de projectcoördinator invloed op de omvang van de wachtlijsten.

2.1.1 Wachtlijstadministratie

In de periode 2009-2011 is tweejaarlijks gevraagd aan de verenigingen om de actuele wachtlijst aan de projectcoördinator door te geven. Bovenstaand is er hier al even kort op ingegaan, maar een beter inzicht in de omvang van de gezamenlijke wachtlijst voetbal kan leiden tot het nemen van de juiste stappen richting de oplossing van de problematiek. Het is echter nog wel wenselijk om de administratie en verwerking van de wachtlijsten per vereniging in een meer gestructureerd format te krijgen. Op dit moment leveren verenigingen aan waarvan zij denken dat het handig is. Dit betekent dat sommige wachtlijsten digitaal worden aangeleverd, anderen hardcopy en dat ook de inhoud verschilt in termen van het wel of niet aanleveren van NAW-gegevens van de wachtlijsters.

Vaak is het wel mogelijk om te achterhalen of de wachtlijsters jeugd of senioren zijn en naar verwachting zijn de meeste jongeren op de wachtlijst kinderen die vallen in de categorie 'jongste jeugd' (circa 5 t/m 8 jaar oud). Door deze wijze van administratie is het echter niet mogelijk om in kaart te brengen of er bij verenigingen sprake is van een 'natuurlijk verloop' (jaarlijkse doorstroming) of dat dezelfde jongeren meerdere jaren op een wachtlijst staan. Ook is bij het ontbreken van NAW-gegevens niet te controleren of toelating tot de vereniging 'eerlijk' verloopt (wie het eerst komt, wie het eerst maalt) en is de exacte wachttijd niet vast te stellen. Dit zou echter wel wenselijk zijn omdat het vragen beantwoordt als: wanneer is er bij een vereniging sprake van natuurlijk verloop en wanneer is de wachttijd onacceptabel? Op dit moment hanteert iedere vereniging zijn eigen beleid en is er geen heldere definitie wanneer iets een wachtlijst en dus een probleem is.

2.1.2 Veranderen van inschrijfprocedure

Bij geen enkele vereniging is de mogelijkheid tot veranderen van inschrijfprocedure doorgevoerd. Verenigingen geven aan dat zij graag hun wachtlijst willen behouden om het belang van de aanleg van een veld te kunnen rechtvaardigen.

2.1.3 Postcodebeleid

Eigenlijk voert alleen voetbalvereniging Hercules dit beleid en zij hebben aangegeven dit niet te willen veranderen. Omdat er geen richtlijnen zijn met betrekking tot het omgaan met wachtlijsten en aanmeldingen van potentiële leden kan hier verder niet op gestuurd worden.

2.1.4 Zondagcompetitie

Sporting '70, USV Hercules, USV Elinkwijk en VV de Meern hebben in (2010/2011) gezamenlijk op aanjagen van de projectcoördinator van de VSU de pilot voor een zondagcompetitie voor F-jeugd opgezet waarbij elke vereniging 2 teams heeft aangeleverd. Er is voor deze zondagcompetitie bewust gekozen voor de F-jeugd. Omdat sommige verenigingen al een interne zondagcompetitie hadden is de impact van het competitiespelen op zondag (in plaats van zaterdag) voor deze teams dus klein. Daarnaast is de F-jeugd vaak nieuwe jeugd en zijn zij dus nog niet gewend aan het voetballen op zaterdag. De voordelen van de zondagcompetitie boven een interne zondagcompetitie is naast de extra capaciteit doordat verenigingen samenwerken, voor de spelers dat zij telkens een andere tegenstander treffen.

Deelname aan dit traject heeft gedurende de pilot voor USV Elinkwijk en VV de Meern geleid tot een afname in de omvang van de wachtlijst met 40 kinderen omdat zij elk 2 nieuwe F-teams hebben ingeschreven. Daarnaast heeft het inschrijven van 2 nieuwe F-teams voor deze verenigingen geleid tot een afname in de drukte op zaterdag. Deze resultaten zijn echter niet terug te vinden in Tabel 3 omdat de zondagcompetitie na de pilot niet is voortgezet. Dit betekent dat de wachtlijsters die in de pilot zaten uiteindelijk niet op basis van deze competitie een structurele plek binnen de vereniging hebben kunnen krijgen. In het overzicht in Tabel 3 staan zij dus (weer) aangemerkt als wachtlijsters. Naast het niet voortzetten van de zondagcompetitie lagen er voor Sporting '70 en USV Hercules überhaupt geen mogelijkheden voor verdere toepassing omdat de verenigingen aangeven een structureel gebrek te hebben aan trainingsruimte (veldcapaciteit en kleedkamers).

Ondanks dat het opzetten van een zondagcompetitie door de projectleider van de VSU en door de KNVB als een goede oplossing wordt gezien om nieuwe teams te kunnen plaatsen

en/of de drukte op zaterdag te verminderen, heeft de pilot in de praktijk geen vervolg gekregen in de vorm van een duurzame competitie. De reden hiervoor is dat de 4 verenigingen die deel hebben genomen aan de pilot graag zien dat er meer verenigingen en dus tegenstanders aan deze officiële KNVB competitie zouden deelnemen. Hier is door de VSU en de KNVB veel energie in gestoken, maar doordat kleine verenigingen in Utrecht simpelweg aangeven geen wachtlijst te hebben willen zij niet deelnemen.

In september 2011 is een mailing gestuurd naar 21 verenigingen in (de regio) Utrecht waarin is gevraagd of ze deel willen nemen aan een zondagcompetitie voor F-jeugd. Van de 21 verenigingen hebben in eerste instantie 6 verenigingen aangegeven deel te willen nemen, 8 verenigingen hebben de mogelijkheden intern onderzocht en 10 verenigingen hebben direct aangegeven niet deel te willen nemen (zie bijlage 3a voor de status per benaderde vereniging). De huidige stand van zaken is dat er nog slechts 1 vereniging deel wil nemen aan de zondagcompetitie namelijk Sporting '70. Sporting '70 was al een stap verder dan de andere verenigingen met een bestuursbesluit om de gehele F jeugd op zondag te laten voetballen waardoor de competitie goed aansluit bij de verenigingenplannen. Waarom de andere verenigingen alsnog hebben afgehaakt of waardoor er besloten is om niet deel te nemen aan de zondagcompetitie voor F-jeugd is na te lezen in bijlage 3b. De mogelijkheid tot een competitie voor de jongste jeugd op zondag blijft echter wel een goede optie voor de aanpak van de wachtlijsten in de toekomst.

Naast deze breed opgezette wachtlijstcompetitie op zondag is Zwaluwen Utrecht 1911 na gesprekken met de VSU en in navolging van Sporting '70 in augustus 2011 gestart met *Champions League* voetbal op zondag. Deze interne competitie voor de jongste jeugd heeft plaats voor circa 50 tot 100 kinderen op zondagmorgen. Jeugd die voorheen op de wachtlijst terecht zou komen kan nu deelnemen aan dit initiatief. Naast Zwaluwen Utrecht 1911 zijn er meerdere clubs die deze competitie aanbieden (UVV, DVSU, Sporting 70, DHSC, Elinkwijk, VV De Meern en PVC).

2.1.5 Schuiven met starttijden

Veel verenigingen met een wachtlijst hebben in samenspraak met de KNVB de mogelijkheden tot het schuiven met de starttijden van wedstrijden al onderzocht. Het blijkt dat dit in de zomer makkelijker is dan in de winter. Verenigingen die in het bezit zijn van een sportaccommodatie met goede lichtinstallatie zijn niet onverminderd enthousiast over deze mogelijkheid. Het wekelijks aanzetten van de lichtinstallatie gaat in de beleving van de verenigingen gepaard met een hoog kostenplaatje.

Er zou een keer goed gekeken moeten worden of de kosten van het aanzetten van de lichtinstallatie opwegen tegen de opbrengsten van een extra team. Hierbij moet ook rekening gehouden worden met de ruimte die een extra team inneemt op trainingsavonden.

2.1.6 Wachtlijsttrainingen

Het proces om wachtlijsttrainingen op te zetten blijkt intensief. Zowel verenigingen met een wachtlijst als verenigingen met overcapaciteit waren niet direct bereid om mee te werken. Verenigingen met een wachtlijst hechten veel waarde aan de privacy gevoeligheid van de NAW-gegevens van de wachtlijsters en willen er ook van verzekerd zijn dat de trainingskwaliteit bij verenigingen met overcapaciteit voldoende is. Verenigingen met overcapaciteit bleken inderdaad niet altijd even goed voorbereid op de toestroom van extra jeugd en hadden moeite met het vinden van (geschikt) kader in korte tijd.

Uiteindelijk zijn 10 wachtlijsttrainingen gegeven op de velden van VSC, HMS en VV De Dreef in de periode september 2010 – december 2010 (najaarstrainingen). Veertig jongeren in de D- t/m F-leeftijd die op een wachtlijst stonden bij Sporting '70 en USV Hercules hebben zich opgegeven. In de periode maart 2011 – juni 2011 (voorjaarstrainingen) heeft dit initiatief een vervolg gekregen en hebben wederom 41 wachtlijsters zich opgegeven voor de wachtlijsttrainingen. In totaal zijn er zo'n 500 wachtlijsters benaderd. Het is gebleken dat opgave voor de wachtlijsttrainingen niet automatisch betekent dat deze jongeren ook deelnamen aan de trainingen. In het najaar hebben 25 van de 40 opgegeven kinderen de wachtlijsttrainingen bijgewoond. In het voorjaar zijn er 21 van de opgegeven 41 kinderen op de wachtlijsttrainingen verschenen. De drempel om af te zeggen is voor de wachtlijsters dus laag en naar verwachting is dit gerelateerd aan de lage inschrijfkosten en de vrijblijvendheid van de trainingen. In totaal zijn 7 kinderen na de wachtlijsttrainingen lid geworden bij VV De Dreef en 2 bij VSC. Het imago van de vitale vereniging met wachtlijst, de wil van ouders, de aanwezigheid van broertjes, zusjes, vriendjes en vriendinnetjes bij de vitale vereniging en de woonafstand tot vereniging zijn naar verwachting de voornaamste redenen waarom de meeste wachtlijsters niet lid zijn geworden van VSC, HMS en VV De Dreef.

In 2010 is getracht om een vergelijkbaar initiatief te starten in Leidsche Rijn met VV De Meern, UVV en Desto. De wachtlijsttrainingen zouden dan plaats kunnen vinden op de velden van Desto en PVDV. De wachtlijsttrainingen zijn echter niet van de grond gekomen omdat UVV en Desto niet deel wilden nemen aan dit initiatief.

UVV zat destijds midden in een bestuurswissel en Desto zag af van deelname omdat zij eerst de ledenadministratie op orde wilden hebben. VV De Meern had in principe geen bezwaar, maar door de verwachting van deze club om (te) veel eigen controle op de trainingen uit te oefenen in combinatie met het afhaken van de andere twee clubs zijn de wachtlijsttrainingen uiteindelijk niet doorgegaan. Voor de toekomst staan de verenigingen echter wel zeer positief tegenover het initiatief.

2.1.7 Ondersteunen kader en doorverwijzen wachtlijsters

Op dit gebied werd vrij veel verwacht van de verenigingen en kader, maar is er ook aardig wat gebeurd. Het vergt echter van de verenigingen een nieuwe manier van denken. Van verenigingen met overcapaciteit (die veelal kampen met een gebrek aan kader) werd verwacht dat zij enthousiast kader konden leveren om de potentiële jeugd een training aan te bieden. Het leverde soms dan ook frustratie op dat wachtlijsters zo makkelijk afzeiden voor deze trainingen.

2.1.8 Dependances

Gesprekken met verenigingsbestuurders van de verenigingen met wachtlijsten heeft uitgewezen dat deze oplossing niet realistisch is. De verenigingsbestuurders zijn bang voor het creëren van 'tweederangs leden' op de dependances. Leden die op een dependance zouden trainen of wedstrijden zouden voetballen kunnen het gevoel hebben dat zij minder bij de vereniging horen. Ook de verenigingen met overcapaciteit zien weinig in deze oplossing. Zij zijn bang om overgenomen te worden en/of hun eigen identiteit te verliezen door de aanwezigheid van een andere vereniging op hun complex. Doordat de verenigingsbestuurders zo duidelijk waren in hun mening over deze mogelijkheid is deze verder niet tot uitvoering gebracht.

2.1.9 Eigen initiatieven

Ondanks dat een aantal verenigingen in eerste instantie aangaf moeite te hebben met de initiatieven om de wachtlijsten te doen afnemen, zijn er toch een aantal verenigingen gestart. Met financiële steun en ondersteuning van de VSU is PVC in februari 2010 gestart met woensdagmiddagtrainingen voor de jongste jeugd (4 a 5 jarigen). Elinkwijk heeft haar eigen wachtlijst onder de loep genomen en de teamindeling op zaterdag aangepast. DVSU wijst wachtlijsters op de mogelijkheid om te voetballen bij VSC. Hierdoor kunnen er nu meer teams tegelijkertijd spelen.

2.1.10 Initiatieven gemeente

In de periode 2009-2011 zijn er ook verschillende investeringen gedaan vanuit de gemeente Utrecht met betrekking tot de aanleg van nieuwe velden (zie bijlage 2). Zo heeft Kampong een nieuw kunstgrasveld gekregen en is er een grasveld omgezet naar een kunstgras in 2010. Deze omzettingen hebben ertoe geleid dat de wachtlijsten voor de jongste jeugd (zij die het vaakst op een wachtlijst staan) verdwenen zijn. De vereniging kiest er echter bewust voor om de jeugd geleidelijk te laten groeien. De reden voor deze strategische keuze is het gebrek aan voldoende kader om de nieuwe teams te begeleiden.

Bij VV De Meern zijn in samenwerking met de Gemeente Utrecht 2 grasvelden omgezet in kunstgrasvelden. Hierdoor heeft VV De Meern 6 extra F-teams kunnen plaatsen. Dit heeft echter niet direct tot een afname in de omvang van de wachtlijst tot gevolg gehad omdat de vereniging ervoor gekozen heeft om de extra capaciteit eerst te gebruiken voor een verhoging van de speelkwaliteit van bestaande teams (meer ruimte). Bestaande selectieteams is de mogelijkheid geboden om meer te trainen en niet om de wachtlijst te laten afnemen. Deze keuze voor het prestatieve is niet op zichzelf staand. Veel verenigingen kiezen ervoor om de prestatietak van hun vereniging een extra impuls te geven bij een toename in capaciteit in plaats van inzet op extra teams. Medio 2012 krijgt VV De Meern nog een extra grasveld.² –Naar verwachting zal hierdoor de wachtlijst voor VV de Meern (tijdelijk) iets korter worden.

Ook bij UVV is een grasveld omgezet in kunstgras. Omdat UVV ervoor kiest om te werven naar beleid waarbij een gelijkmatige opbouw van het ledenbestand belangrijk wordt gevonden (opbouw van het ledenbestand naar het piramidemodel waarbij de jongste jeugd de basis van de piramide vormt en de senioren de top), heeft dit nog niet geleid tot een afname van de wachtlijst. Op dit moment staat de realisatie van een kunstgrasveld in Voordorp in het kader van de Veemarktontwikkeling voor eind 2012 gepland.² Hierdoor zullen naar verwachting de structurele wachtlijsten bij USV Hercules en Sporting '70 (tijdelijk) iets afnemen.

2.2 Verloop wachtlijsten 2008-2011 bij hockeyverenigingen

Tabel 4 toont het verloop in de omvang van de wachtlijsten per hockeyvereniging en in totaal in de periode 2008-2011.

Tabel 4. Omvang wachtlijst hockey in 2008-2011.

	Wachtlijst registratie SV* 2008	Wachtlijst registratie SV* 2011
SV Kampong	325	250
MHC Fletiomare	330	240
Zwaluwen Utrecht 1911	geen	50
USHC	onbekend	100
Totaal hockey	655	640

* SV = sportvereniging. De omvang van de wachtlijsten in 2009 en 2010 is niet geïnventariseerd.

Tabel 4 toont dat de wachtlijsten bij de verenigingen die in 2008 kampten met een wachtlijst zijn afgenomen. De totale omvang van het aantal wachtlijsters lijkt nauwelijks gekrompen omdat het aantal verenigingen met een wachtlijst is toegenomen. Wat opvalt is dat er sprake is van afgeronde getallen. Dit kan erop wijzen dat verenigingen bewust een wachtlijst opbouwen, dat er een ledenstop gehanteerd wordt of dat verenigingen zelf niet helder hebben hoeveel mensen er exact op de wachtlijst staan.

Onderstaand zal net als bij het voetbal weer aangegeven worden welke initiatieven zijn genomen om de wachtlijsten bij hockeyverenigingen terug te dringen en wat de effecten hiervan waren. Uit contact met de hockeybond blijkt dat de toedracht van de wachtlijsten binnen het hockey voornamelijk zijn toe te schrijven aan een gebrek aan veldcapaciteit op zaterdag, zondag en tijdens trainingen. Er is daarom vooral gefocust op de eigen initiatieven van de verenigingen.

2.2.1 Doorverwijzen wachtlijsters

In oktober 2010 is er overleg geweest tussen Kampong hockey en Zwaluwen Utrecht 1911. Op dat moment was de hockeytak van Zwaluwen Utrecht 1911 net opgericht waardoor er voldoende capaciteit was. Tijdens dit overleg is voorgesteld om competitiewedstrijden van SV Kampong te verplaatsen naar Nieuw Welgelegen wanneer SV Kampong te weinig capaciteit zou hebben op thuisspeeldagen. In de praktijk is hier echter geen gebruik van gemaakt. Dit is voornamelijk het gevolg geweest van de 'nieuwheid' van Zwaluwen Utrecht 1911. Zij hadden een grotere rol kunnen spelen in het oplossen van het probleem van SV Kampong. Op dit moment is het benutten van de velden van Zwaluwen Utrecht 1911 door SV Kampong geen oplossing meer omdat Zwaluwen Utrecht 1911 inmiddels ook een wachtlijst heeft.

2.2.2 Eigen initiatief verenigingen

Fletiomare heeft er in het najaar van 2011 voor gekozen om op zondag trimhockey te organiseren voor wachtlijsters. Trimhockey is een interne competitie voor wachtlijsters en andere geïnteresseerden. Deze wachtlijsters worden niet lid van de KNHB, maar wel van vereniging. Trimhockey vindt plaats op vrijdagavond en op zondag.

2.2.3 Initiatief gemeente

De gemeente Utrecht heeft in de periode 2008-2011, 2 nieuwe velden aangelegd bij MHC Fletiomare.² Hierdoor zijn 212 kinderen die eerder op de wachtlijst stonden lid geworden van MHC Fletiomare. De wachtlijst omvat echter nog 240 kinderen die graag zouden willen hockeyen. Het probleem bij MHC Fletiomare is structureel aangezien MHC Fletiomare voor de jongste hockeycategorie (eerstejaars F) ieder jaar circa 200 inschrijvingen krijgt waarvan er (ook met de nieuwe velden) slechts 96 aangenomen kunnen worden.

SV Kampong Hockey heeft vanaf oktober 2011 gebruik kunnen maken van 3 extra velden. Hierdoor is de wachtlijst naar verwachting afgenomen. In oktober 2010 wilde SV Kampong nog niet meedenken over initiatieven om de wachtlijsten op te lossen omdat men eerst de impact van de nieuwe velden af wilde wachten. Het is dus nog mogelijk om met Kampong in conclaaf te gaan over verdere initiatieven.

2.3 Verloop wachtlijsten 2008-2011 bij tennisverenigingen

Tabel 5 toont het verloop in de omvang van de wachtlijsten per tennisvereniging en in totaal in de periode 2008-2011. Op de wachtlijsten staan zowel jeugd- als seniorenleden. Dit in tegenstelling tot voetbal en hockey waar de wachtlijsters veelal jeugd is.

Tabel 5. Omvang wachtlijst tennis in 2008-2011.

	Wachtlijst registratie SV* 2008	Wachtlijst registratie SV* 2011
TC Rhijnauwen	100	120
Rijnsweerd	onbekend	120
USV Hercules	126	120
Iduna	onbekend	100
COV Desto	onbekend	onbekend
LTC Vleuten-De Meern	48	350
TC Domstad	onbekend	200
Totaal	274	1010

* SV = sportvereniging. De omvang van de wachtlijsten in 2009 en 2010 is niet geïnventariseerd.

De wachtlijsten binnen tennis lijken in de periode 2008-2010 te zijn toegenomen. Omdat de omvang van de wachtlijst in 2008 niet zuiver kon worden vastgesteld kunnen er geen duidelijke conclusies worden getrokken. Wat opvalt is dat het aantal wachtlijsters bij elke vereniging een afgerond getal is. Dit kan erop wijzen dat verenigingen bewust een wachtlijst opbouwen, dat er een ledenstop gehanteerd wordt of dat verenigingen zelf niet helder hebben hoeveel mensen er op de wachtlijst staan.

Binnen het tennis hebben de initiatieven van de VSU zich vooral gericht op de verenigingen met een grote wachtlijst bij de jeugd. Verschillende gesprekken zijn gevoerd, maar het bleek erg lastig om met de tennisverenigingen tot initiatieven te komen. Zo gaf TC Iduna (de vereniging met de grootste jeugdwachtlijst in het oosten van de gemeente) aan dat zij op het moment van de gesprekken (maart 2010) een visiedocument aan het schrijven waren om in aanmerking te komen voor extra tennisbanen. Mede om deze reden wilde de vereniging de wachtlijst niet delen. In maart 2010 stonden er circa 210 mensen op de wachtlijst, maar met een doorstroom van circa 100 leden per jaar werd de wachtlijst niet als een probleem ervaren, maar gezien als een gezonde buffer.

Naast TC Iduna hebben ook de andere tennisvereniging niet geprobeerd om iets aan de wachtlijsten te doen. Volgens de projectcoördinator van de VSU is de samenwerking met de tennisverenigingen moeizaam verlopen. Tussen de projectcoördinator en de tennisverenigingen zijn veel contactmomenten geweest, maar er is geen vanzelfsprekendheid in de tenniscultuur om iets aan de wachtlijsten te doen. Een wachtlijst wordt binnen het tennis als 'normaal' en een gezonde buffer beschouwd. De huidige stand van zaken is dat de tennisverenigingen de wachtlijstproblematiek wel ter kennisname hebben genomen, maar dat het nog niet direct geleid heeft tot actie.

Een uitzondering moet gemaakt worden voor de TC Domstad, Atilla en LTC Vleuten-De Meern. Deze verenigingen verwijzen wachtlijsters door naar de tennisverenigingen PVC en PVDV waar op dit moment nog wel capaciteit is. Daarnaast dient opgemerkt te worden dat er 4 jaar geleden 2 tennisbanen zijn verwijderd bij Omniverenging Zwaluwen Utrecht 1911. Naar wens van het bestuur van deze club heeft de gemeente op dit sportpark 3 nieuwe tennisbanen aangelegd die per 11 mei 2012 in gebruik zijn genomen. Op dit moment heeft Zwaluwen Utrecht 70 tennislleden die niet zijn opgenomen in figuur 1a omdat de banen ten tijden van het traject wachtlijsten nog niet gerealiseerd waren.

2.3.1 Initiatief gemeente

In het seizoen 2012/2013 zullen er 2 extra tennisbaan bij TC Iduna gerealiseerd worden.² Afgaand op de norm van de KNLTB van een maximale baanbezetting van circa 90 leden per baan, kan ervan uitgegaan worden dat de wachtlijst met minimaal 180 leden af kan

nemen. De tennisvereniging zelf kiest er hierbij voor om een normbezitting van 100 te hanteren in plaats van 90.

Tennisvereniging PVDV is tot op heden nog niet genoemd in de analyse, maar kan in de toekomst wel een grote toestroom aan leden verwachten. PVDV heeft in 2011 een nieuwe locatie (sportprak Rijnvliet) gekregen in Leidsche Rijn op het grensgebied met Rijnenburg. In vergelijking met de oude locatie is het aantal banen uitgebreid van 5 naar 8 banen. In het bestemmingsplan voor Leidsche Rijn/Rijnenburg staat een aanbouw van circa 7000 nieuwe woningen. Op basis van de landelijke norm van gemiddeld 2,46 mensen per woning komen er in Rijnenburg 17220 mensen te wonen.¹ Volgens PVDV zullen zij circa 720 nieuwe leden kunnen verwelkomen in de toekomst. Omdat nog niet bekend is welke sportvoorzieningen in Rijnenburg zullen worden gebouwd zal de aanbouw van nieuwe woningen de druk op de banen van PVDV doen toenemen.

3 Conclusies en advies

Op basis van bovengenoemde resultaten presenteert dit hoofdstuk de belangrijkste conclusies en daarop volgende aanbevelingen. Even als in de rest van deze rapportage zal er onderscheid gemaakt worden tussen voetbal, hockey en tennis.

3.1 Conclusies initiatieven t.b.v. afname wachtlijsten voetbal

Verschillende in de inleiding genoemde initiatieven bleken in de praktijk niet haalbaar, relevant en/of gewenst zoals de aanpak van het postcodebeleid, schuiven met starttijden en het opzetten van dependances. Hier worden dan ook geen conclusies aan verbonden.

3.1.1 Wachtlijstadministratie en veranderen van inschrijfprocedure voetbal

Conclusie: In vergelijking met de start van het project wachtlijsten in 2009 is de omvang van de wachtlijsten in Utrecht beter in beeld, maar is er nog steeds winst te behalen. Een uniforme wijze van bijhouden in vorm en inhoud is wenselijk waarbij leden die zich aanmelden nadat een vereniging een ledenstop heeft afgekondigd toch worden genoteerd en NAW-gegevens kunnen worden uitgewisseld.

Advies: Verenigingen moeten gemotiveerd worden om de wachtlijst in een vast digitaal format bij te gaan houden. Hierbij is het wellicht wenselijk om contact te zoeken met de KNVB. Via deze methode van registreren kunnen de wachtlijsten gescand op dubbelingen (welke wachtlijsters spelen ondertussen al bij een andere vereniging?) door KNVB en VSU. De samenwerking met de KNVB kan eveneens als 'good practice' gebruikt worden voor andere bonden. Een andere mogelijkheid is het vragen van administratiekosten voor lidmaatschap/op de wachtlijst plaatsen bij een vereniging. Hierdoor is het opgeven bij een vereniging minder vrijblijvend en is de omvang van de wachtlijst waarschijnlijk zuiverder doordat mensen zich niet 'zomaar' bij verschillende verenigingen aanmelden.

3.1.2 Zondagcompetitie voetbal

Conclusie: Ondanks dat een structurele zondagcompetitie voor de jeugd niet van de grond is gekomen, liggen hier in de toekomst zeker mogelijkheden om de drukte op zaterdag te verlagen. Het is echter wel belangrijk dat meer verenigingen in de regio Utrecht deel willen nemen aan deze competitie om de competitie afwisselend te houden (niet steeds spelen tegen dezelfde verenigingen). Hier ligt ook de grootste uitdaging omdat de meeste clubs op dit moment aangeven niet deel te willen nemen aan een competitie voor de jongste jeugd op zondag.

Naast het initiatief voor deze KNVB zondagcompetitie zijn veel verenigingen gestart met Champions League voetbal voor de jongste jeugd. Ook deze competitievorm is een goed alternatief om wachtlijsters te laten voetballen. Het gevaar van 'telkens tegen en met dezelfde kinderen spelen' ligt wel op de loer.

Advies: verenigingen moeten gemotiveerd worden om te investeren in de lange termijnoplossing waarbij een KNVB competitie opgezet kan worden voor de jongste jeugd op zondag. Naast de optie om de jongste jeugd op zondag te laten spelen, moet ook de mogelijkheid van voetbal voor de jeugd op vrijdagavond onderzocht worden. De vrijdagavond kan enerzijds besteed worden aan het spelen van wedstrijden voor bijvoorbeeld de A en B jeugd. Een mogelijkheid is ook om de jongste jeugd op vrijdagavond te laten trainen en ze op zondag competitie te laten spelen. Het is belangrijk dat er aandacht blijft voor de mogelijkheden zodat steeds meer verenigingen flexibeler gaan denken en mogelijk in de toekomst aansluiten. Door samenwerking met de KNVB te zoeken acht de VSU zich in staat om verenigingen te ondersteunen in het opzetten van dit voetbalaanbod, eventueel met wat lichte drang. Naar verwachting zal met ervaring van de verenigingen en gewinning van ouders en kader met dit voetbalaanbod het initiatief langzaam groeien richting een 'gewoonte' om op zondag te voetballen.

3.1.3 Wachtlijsttrainingen voetbal

Conclusie: Het kost veel energie om verenigingen met een wachtlijst en verenigingen met overcapaciteit bij elkaar te brengen. Hierin ben je als aanjager afhankelijk van de welwillendheid van de verenigingen met een wachtlijst. Daarnaast wordt het door verenigingen met overcapaciteit regelmatig als een hele opgave ervaren om een wachtlijsttraining (met voldoende geschikt kader) op te zetten. Verder moet er naar oplossingen gezocht worden voor de lage opkomst van de wachtlijsters op de wachtlijsttrainingen en naar mogelijkheden om het aantal wachtlijsters dat uiteindelijk lid wordt van een vereniging met overcapaciteit te verhogen (circa 10% van de wachtlijsters die zich hebben opgegeven zijn lid geworden). De vraag rijst wanneer we de wachtlijsttrainingen als succesvol beschouwen.

Advies: Wanneer de wachtlijsttrainingen actiever gepromoot worden door de verenigingen met wachtlijst, de verenigingen met overcapaciteit en de VSU is de kans groot dat meer kinderen deelnemen aan deze trainingen. Op dit moment is het nog niet vanzelfsprekend voor voetbalverenigingen om samen te werken en dus ook niet om voetbal bij andere verenigingen (zonder wachtlijst) te promoten.

Daarnaast is het belangrijk om goed de doelgroep voor de wachtlijsttrainingen te bepalen, de lage kosten voor de wachtlijsttrainingen te heroverwegen en de wijze waarop de doelgroep benaderd wordt en de rol die de VSU hierbij kan spelen (bijvoorbeeld promotie wachtlijsttrainingen via de site en verenigingsmanagers) aan te scherpen.

3.1.4 Ondersteunen kader en doorverwijzen wachtlijsters

Conclusie: Het met elkaar in contact brengen van verenigingen met en zonder wachtlijsten is maatwerk. Samenwerken is niet vanzelfsprekend en het uitwisselen NAW-gegevens, cultuurverschillen en traditioneel denken zijn belemmerende factoren. Na inspanningen van de projectcoördinator bleken verenigingen echter wel bereid om de wachtlijst te delen. Met betrekking tot de keuze voor een bepaalde vereniging is het belangrijk om in ogenschouw te nemen dat (de ouders van) wachtlijsters vaak bewust voor bepaalde verenigingen kiezen vanwege de aanwezigheid van vriendjes, vriendinnetjes, broertjes en zusje, het goede imago van de club en/of de afstand tussen wonen en de vereniging. Hiervoor geldt eigenlijk dezelfde situatie als voor het uitwisselen van informatie ten behoeve van het opzetten van wachtlijsttrainingen.

Advies: Het is belangrijk om voetbalnetwerken van clubs met wachtlijstproblematiek te bouwen. Dit klinkt simpel, maar dit is voor veel verenigingen niet vanzelfsprekend en moet daarom actief aangejaagd worden. Door deze netwerken kunnen wachtlijsters niet alleen makkelijker doorverwezen worden naar verenigingen met overcapaciteit, maar vitale clubs kunnen de minder vitale clubs ook ondersteunen met andere vraagstukken zoals het opleiden van kader. In deze netwerken kunnen verenigingen ook makkelijker bewust gemaakt worden van hun maatschappelijke verantwoordelijkheid waarbij een wachtlijst niet als 'gezonde buffer' meer kan worden beschouwd.

3.1.5 Eigen initiatieven voetbal

Ondanks dat een aantal verenigingen in eerste instantie aangaven moeite te hebben met de initiatieven om de wachtlijsten te doen afnemen, zijn er toch een aantal vereniging gestart. Het is zaak bij te houden welke initiatieven genomen worden, verenigingen te ondersteunen en het aantal initiatieven nog verder uit te breiden.

3.1.6 Initiatieven gemeente voetbal

Conclusies: Ondanks dat er absoluut gezien geen tekort is in het aantal aanwezige voetbalvelden in de gemeente Utrecht, blijkt de druk op bepaalde velden binnen bepaalde wijken en verenigingen te hoog. Het aanleggen van extra velden is een oplossing. Verenigingen blijken echter bij een toename in capaciteit vaak te kiezen om de prestatieve tak van de vereniging een impuls te geven in plaats van de inzet van deze capaciteit voor het terugdringen van de wachtlijsten.

Advies: Op basis van trendsanalyses in de groei van de populatie, de plannen van de gemeente voor het aanleggen van nieuwe woonwijken en het imago van bepaalde verenigingen in wijken waar geen uitbreiding mogelijk is, is het goed om te overwegen waar nieuwe velden kunnen worden aangelegd of waar grasvelden kunnen worden omgezet naar kunstgrasvelden. Ook is het goed om met verenigingen te overleggen voor welk doel de nieuwe velden gebruikt zullen gaan worden.

3.2 Algemene conclusies en aanbevelingen wachtlijsten bij voetbalverenigingen

Het blijft lastig om de actuele wachtlijst bij verenigingen zuiver in kaart te brengen. Verenigingen ervaren wachtlijsten vaak niet als probleem en omdat het verstrekken van gegevens van wachtlijsters nu nog vrijblijvend is blijf je afhankelijk van wat de verenigingen (willen) aanleveren. Naar verwachting blijft de omvang van de wachtlijst ongeveer gelijk en is er sprake van een natuurlijk verloop. De wachttijd kan echter wel verschillen tussen verenigingen. De geschatte wachttijd bij bijvoorbeeld Elinkwijk is ongeveer een jaar. Zij zitten maximaal in hun jasje, maar kunnen wel jaarlijks de wachtlijsters een plekje geven. Bij Hercules is de wachttijd waarschijnlijk langer. Wachtlijstadministratie, wachtlijsttrainingen en/of de zondagcompetitie kan de druk op de velden verminderen, maar deze initiatieven vereisen een lange adem en moeten stap voor stap ingebed raken in het denkbeeld van de verenigingen.

3.3 Conclusies wachtlijsten bij hockeyverenigingen

Ook voor de hockeyverenigingen is besloten om alleen conclusies en aanbevelingen te doen voor de initiatieven de wenselijk en haalbaar zijn gebleken.

3.3.1 Doorverwijzen wachtlijsters

Conclusie: Op dit moment hebben alle hockeyverenigingen in Utrecht een wachtlijst. Het doorverwijzen van wachtlijsters naar andere clubs is daarmee niet haalbaar meer.

Advies: Het opzetten van netwerken is belangrijk om het onderwerp wachtlijsten en de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de vereniging hierbij op de agenda te houden. Voor hockey is een nieuw netwerk opgezet waarbij de wachtlijsten een vast agendapunt zijn. Oplossingen worden op dit moment gezocht richting het opzetten van extra trainingen, maar ook wordt ingezet op het aanvragen van extra velden bij de gemeente. Wellicht is het ook mogelijk om sportoverstijgend naar oplossingen te zoeken in het gebruik van velden en het opzetten van wachtlijsttrainingen. Naast sportoverstijgende oplossingen kan ook nog over de grenzen van de gemeente gekeken worden. Meer specifiek kunnen Utrechtse hockeyverenigingen misschien samenwerkingsverbanden aangaan met hockeyverenigingen in aangrenzende gemeente die nog capaciteit hebben.

3.3.2 Eigen initiatief verenigingen

Conclusie: Trimhockey blijkt voor verenigingen met een wachtlijst een mogelijkheid om wachtlijsters toch hockey aan te bieden. Zoals bovenstaand te lezen is zijn de eerste initiatieven met betrekking tot het opzetten van wachtlijsttrainingen genomen. De doelgroep van deze hockeyvorm betreft echter de senioren. De bijdrage aan de afname van de wachtlijsten bij de jeugd zal daarom beperkt zijn.

Advies: Zie bovenstaand advies bij het punt 'doorverwijzen wachtlijsters'.

3.3.3 Initiatief gemeente

Conclusie: Het aanleggen van nieuwe velden is een mogelijkheid om de wachtlijsten te laten slinken. De populariteit van hockey is op dit moment zo groot dat het aanleggen van beperkt aantal extra velden niet toereikend is om de wachtlijstproblematiek op te lossen.

Advies: De gemeente kan het beste inzetten op een geïntegreerde aanpak van de aanleg van extra velden/het omzetten van grasvelden naar kunstgrasvelden tezamen met het aanbieden van ander mogelijke hockeyvormen zoals extra trainingen en trimhockey.

3.4 Algemene conclusies en aanbevelingen wachtlijsten bij hockeyverenigingen

Verenigingen zijn in de projectperiode voornamelijk bezig geweest met het realiseren van nieuwe accommodaties waardoor de wil om mee te werken aan andere initiatieven om de wachtlijsten te doen slinken beperkt was. Een eerste netwerk overleg in september 2011 is van de grond gekomen waarbinnen de initiatieven besproken kunnen worden. De verwachting is dat nu de accommodaties gerealiseerd zijn en de verenigingen betrokken zijn bij het netwerk de samenwerking tussen verenigingen ook intensiever zal worden.

3.5 Algemene conclusies en aanbevelingen wachtlijsten bij tennisverenigingen

Het bleek erg lastig om tot samenwerking te komen met de tennisverenigingen. Een wachtlijst wordt binnen het tennis als een gezonde buffer beschouwd. De projectcoördinator heeft geprobeerd om met een analyse van de waarschijnlijke omvang van de wachtlijsten de verenigingen te wijzen op de knelpunten in de toekomst. Een aantal verenigingen verwijst wachtlijsters al wel door naar andere verenigingen. Het advies is om in te zetten op het motiveren van tennisverenigingen om mee te werken aan initiatieven om de wachtlijsten te verkorten. Het belang hiervan wordt onderstreept door cijfers. Er zijn nog verschillende verenigingen in Utrecht met overcapaciteit. Ondanks dat het absolute aantal zal verschillen per vereniging willen naar schatting ongeveer 220 mensen per jaar lid worden van een tennisvereniging.

Dit betekent dat de druk op de tennisverenigingen in de aankomende jaren naar verwachting alleen maar toe zal nemen. Binnen 4 jaar is daarmee de maximale capaciteit in Utrecht bereikt bij de verenigingen met overcapaciteit en de huidige vereniging met een wachtlijst hebben deze dan nog steeds. Het advies is daarom om tennisverenigingen eigen initiatieven te laten organiseren die ten gunste komen van de wachtlijsten. Daarnaast blijkt de noodzaak voor de gemeente Utrecht om nieuwe/extra banen aan te leggen groot.

3.6 Algemene conclusie en aanbevelingen wachtlijstproblematiek Utrecht

Conclusie: De wachtlijsten bij sportverenigingen zijn niet in korte tijd op te lossen. Binnen het project wachtlijsten is 2 jaar intensief aan het oplossen van wachtlijsten besteed. Dit heeft de wachtlijsten echter niet noemenswaardig doen afnemen, maar heeft wel veel inzicht gegeven in manieren waarop de wachtlijsten kunnen worden aangepakt. Naar verwachting kent een deel van de wachtlijsten een natuurlijk verloop, maar het blijft belangrijk om dit duidelijker in kaart te brengen. Er moet een mogelijkheid gecreëerd worden om sportverenigingen bereid te vinden om hun wachtlijsten kenbaar te maken aan een onafhankelijke partij. Daarnaast bleek het tot op heden vaak lastig om verenigingen te betrekken bij initiatieven om wachtlijsten te verkorten omdat hier voor hen geen prioriteit lag.

Bovengenoemde initiatieven die vanuit de VSU zijn gestart zijn een begin om draagvlak te creëren bij Utrechtse sportverenigingen. Verenigingen moeten het als een deel van hun verantwoordelijkheid gaan beschouwen om kinderen aan het sporten te krijgen en te houden en dus wachtlijsten zien te voorkomen. Wanneer verenigingen zelf met initiatieven komen om de wachtlijsten aan te pakken, is de kans van slagen het grootst gebleken. Toch moet actief ingezet blijven worden op het motiveren van verenigingen om met initiatieven te komen omdat dit voor veel (traditioneel denkende) verenigingen niet vanzelfsprekend is.

Advies: Ondanks de waarde van verschillende initiatieven, is het belangrijk om te beseffen dat een integrale aanpak het meest effectief zal zijn om de omvang van de wachtlijsten te verkorten. Onderstaande adviezen moeten daarom gelezen worden in het licht van een totaalpakket met een gedeelde prioriteit (namelijk het terugdringen van de wachtlijsten) voor alle betrokkenen zodat zoveel mogelijk Utrechters kunnen sporten in de sport van hun keuze.

Vanuit inzicht in de omvang van de wachtlijsten en met een duidelijke definitie wanneer iets een wachtlijst is moet men sporttak overstijgend en mogelijk gemeentegrens overstijgend te werk gaan.

Het is belangrijk om verenigingen bij alle stappen te betrekken en om hieraan voorafgaand misschien zelfs om een onderzoek uit te voeren onder de wachtlijsters. Wanneer ervaren de wachtlijsters de wachttijd als een probleem? Wanneer zien de verenigingen de wachtlijst als een probleem en welke initiatieven ziet men het liefst om de wachtlijsten aan te pakken? Wanneer er draagvlak is bij verenigingen om de wachtlijsten te verkorten zal het snelst succes worden geboekt.

Dit geldt niet alleen binnen voetbal, hockey en tennis, maar ook binnen andere sporttakken. Een centraal aangestuurde aanpak en coördinatie van de wachtlijsten is daarom wenselijk. De VSU pleit er dan ook voor dat er prominent en structureel aandacht blijft voor de aanpak van wachtlijsten en de aanpak kan onderdeel worden van het takenpakket van de verenigingsondersteuners/professionals van de VSU. Het oplossen van de wachtlijsten door het opzetten van de in dit rapport besproken initiatieven blijkt een lange, maar in de toekomst waarschijnlijk kansrijke weg. In de netwerken per sport, maar ook sporttakoverstijgend moeten initiatieven zoals wachtlijstadministratie, zondagcompetitie en wachtlijsttrainingen een vervolg krijgen.

Naast een centrale rol vanuit de VSU is een integrale aanpak op wijkniveau eveneens gewenst. Tijdens het project wachtlijsten is er contact geweest met lokale partners als welzijn, beweegmakelaars, combinatiefunctionarissen en/of VM, maar is niet bewust ingezet op de aanpak van wachtlijsten vanuit deze functies. Hier liggen in de toekomst nog kansen. Combinatiefunctionarissen kunnen kinderen op school informeren over het aanbod van sportverenigingen met overcapaciteit of attenderen op de mogelijkheid om deel te nemen aan wachtlijsttrainingen. In samenwerking met beweegmakelaars kan een naschoolaanbod in een betreffende sport worden aangeboden voor kinderen die op een wachtlijst staan. Hierbij is het belangrijk om met de verenigingen in de wijk te overleggen op welke wijze dit aanbod wordt aangeboden zodat het sportaanbod geen concurrentie gaat vormen van de vereniging in de wijk. Voor verenigingen met een verenigingsmanager is het mogelijk om nieuwe activiteiten te ontplooiën om de wachtlijsten aan te pakken. Een centrale coördinatie van de VM bijvoorbeeld vanuit de VSU zou een integrale aanpak vergemakkelijken.

Om verenigingen betrokken te krijgen en te houden is structurele aandacht voor het onderwerp noodzakelijk. Dit wordt reeds erkend in de sportnota 2011-2016 waarin het belang voor aandacht voor de wachtlijsten wordt benadrukt.³ Daarnaast moeten trendanalyses gemaakt worden om niet alleen nu de wachtlijsten aan te pakken, maar voor een aanpak te kiezen die aansluit op ontwikkelingen in de toekomst. De VSU is van mening dat het aanpakken van de wachtlijsten vanuit de verenigingsondersteuning samen moet gaan met de maatregelen die op het gebied van het accommodatiebeleid worden genomen.

Bronnen

1. CBS (2010).
2. DMO (2011). Fysieke maatregelen sportvoorzieningen in relatie tot wachtlijstproblematiek. *Onderlinge communicatie per mail op 26 oktober 2011.*
3. Gemeente Utrecht (2011). Sportnota 2011-2016. In Utrecht staat jouw talent centraal. *Gemeente Utrecht.*
4. Factsheet sportpeiling 2008. Utrechters Sporten Veel. *Gemeente Utrecht.*
5. Notitie Wachtlijstproblematiek. Voetbal, Hockey en Tennis (2009). Daphne van Rhee, 19 januari 2009.
6. Plan van Aanpak Wachtlijstproblematiek: Voetbal, Hockey en Tennis (2010). *Vereniging Sport Utrecht/Olympisch Netwerk Midden Nederland. December 2010.*

Bijlagen

Bijlage 1. Overzicht veldcapaciteit voetbal, hockey en tennis.

AANTAL TEAMS 2011- 2012													AANTAL TEAMS 2011- 2012												
NOORD-OOST SPORTPARK	sportvereniging	senioren		juniores			pupillen			dame s		jun.	NOORD-OOST SPORTPARK	sportvereniging	Normteams		nodig norm 7		velden	velden					
		ZA.	ZO.	A	B	C	D	E	F	ZA.	ZO.				zat.	zon.	zat.	zon.	aanw.	nodig norm 7	versch.	velden met dubbel functie			
Voordorp 8 voetbalvelden	Hercules	18		6	9	9	10	14	7	5			Voordorp 8 voetbalvelden	Hercules	55,00	0,00	13,75	0,00	5,50	6,88	-1,38	4 voetbal/cricketvelden			
	Sporting '70		5	5	6	7	6	9	9	2				Sporting '70	26,00	5,00	6,50	1,67	2,50	4,08	-1,58	kunstgrasveld			
Subtotaal Voordorp		18	5	11	15	16	16	23	16	7	0	0	Subtotaal Voordorp		81,00	5,00	20,25	1,67	8,00	10,96	-2,96				
Berekuil 1 voetbalveld	Voorwaarts	12											Berekuil 1 voetbalveld	Voorwaarts	12,00	0,00	3,00	0,00	1,00	1,50	-0,50				
Totaal Noord-Oost		30	5	11	15	16	16	23	16	7	0	0	Totaal Noord-Oost		93,00	5,00	23,25	1,67	9,00	12,46	-3,46				
OVERVECHT SPORTPARK	sportvereniging	senioren		juniores			pupillen			dame s		jun.	OVERVECHT SPORTPARK	sportvereniging	Normteams		nodig norm 7		velden	velden					
		ZA.	ZO.	A	B	C	D	E	F	ZA.	ZO.	G			zat.	zon.	zat.	zon.	aanw.	nodig norm 7	versch.	velden met dubbel functie			
Overvecht-Noord 7,5 voetbalvelden													Overvecht-Noord 7,5 voetbalvelden		0	0,00	0,00	0,00	0,00	2,00	0,00	2,00			
	V.V.J.	4					2	1	1	1		1		V.V.J.	6,50	0,00	1,63	0,00	1,00	0,81	0,19				
	E.D.O.		6											E.D.O.	0,00	6,00	0,00	2,00	2,00	1,00	1,00				
	H.M.S.	4			2	1	2				1			H.M.S.	8,00	0,00	2,00	0,00	2,50	1,00	1,50	1 voetbal/honk-softbalveld			
Subtotaal		8	6	0	2	1	4	1	1	2	0	1	Subtotaal		14,50	6,00	3,63	2,00	7,50	2,81	4,69				
De Dreef 1 voetbalveld	V.V.O.O.		4		1	1	2	3	4				De Dreef 1 voetbalveld	V.V.O.O.	5,00	4,00	1,25	1,33	1,50	1,29	0,21				
Vechtzoom 3 voetbalvelden	D.S.O./Ultrajectum		4		1	2	4	3	2				Vechtzoom 3 voetbalvelden	D.S.O./Ultrajectum	6,25	4,00	1,56	1,33	2,00	1,45	0,55				
															0,00	0,00	0,00	0,00	2,00	0,00	2,00				
Totaal Overvecht		8	14	0	4	4	10	7	7	2	0	1	Totaal Overvecht		25,75	14,00	6,44	4,67	13,00	5,55	7,45				
													pagina												

pagina 1

AANTAL TEAMS 2011- 2012												AANTAL TEAMS 2011- 2012											
NOORD-WEST SPORTPARK	sportvereniging	senioren		juniores			pupillen		dames		NOORD-WEST SPORTPARK												
		ZA.	ZO.	A	B	C	D	E	F	ZA.	ZO.												
Thorbeckelaan 3 voetbalvelden	D.H.S.C. (Dos Holland Comb.)	11			1	3	4	5	4			Thorbeckelaan 3 voetbalvelden	D.H.S.C.	19,50	0,00	4,88	0,00	2,00	2,44	-0,44			
													0	0,00	0,00	0,00	0,00	3,00	0,00	3,00			
Subtotaal		11	0	0	1	3	4	5	4	0	0	Subtotaal		19,50	0,00	4,88	0,00	5,00	2,44	2,56			
Zuilenselaan 5 voetbalvelden	Kismet	3			1	1	1					Zuilenselaan 5 voetbalvelden	Kismet	1,75	3,00	0,44	1,00	1,00	0,72	0,28			
	Eminent Boys	3											Eminent Boys	3,00	0,00	0,75	0,00	1,00	0,38	0,63			
													0	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	1,00			
Subtotaal		3	3	0	0	1	1	1	0	0	0	Subtotaal		4,75	3,00	1,19	1,00	3,00	1,09	1,91			
Loevenhoutsedijk 1 voetbalveld	D.W.S.V.	5			1	2	2					Loevenhoutsedijk 1 voetbalveld	D.W.S.V.	2,75	5,00	0,69	1,67	1,00	1,18	-0,18			
Elinkwijk 5 voetbalvelden	Elinkwijk	7		3	3	6	6	8	9	1		Elinkwijk 5 voetbalvelden	Elinkwijk	26,75	0,00	6,69	0,00	4,00	3,34	0,66			
Subtotaal		7	5	3	3	7	8	10	9	1	0	Subtotaal		29,50	5,00	7,38	1,67	5,00	4,52	0,48			
Totaal Noord-West		21	8	3	4	11	13	16	13	1	0	Totaal Noord-West		53,75	8,00	13,44	2,67	13,00	8,05	4,95			

pagina 2

AANTAL TEAMS 2011- 2012													AANTAL TEAMS 2011- 2012												
ZUID-OOST SPORTPARK	sportvereniging	senioren		juniores				pupillen		dames			ZUID-OOST SPORT PARK	sportvereniging	Normteams	nodig norm 7	velden		velden		velden met dubbelfunctie				
		ZA.	ZO.	A	B	C	D	E	F	ZA.	ZO.	G			zat.	zon.	zat.	zon.	aanw.	nodig norm 7	versch.				
Koningsweg 5 voetbalvelden	V.S.C.	12	12					3	1	2			Koningsweg 5 voetbalvelden	V.S.C.	15,25	12,00	1,56	4,00	3,00	2,78	0,22				
	Rivierenwijkers	8												Rivierenwijkers	8,00	0,00	2,00	0,00	1,00	1,00	0,00				
Subtotaal		20	12	0	0	0	0	3	1	2	0	0	Subtotaal		23,25	12,00	3,56	4,00	4,00	3,78	0,22				
Lunetten 4 voetbalvelden	D.V.S.U.	4		1	2	5	6	8	7			3	Lunetten 4 voetbalvelden	D.V.S.U.	19,00	0,00	4,75	0,00	1,00	2,38	-1,38	Dubbelgebruik met Ardahanspor			
	R.U.C.		5					1	1					R.U.C.	#VERWI	#VERWI	#####	#####	2,00	#VERWI	#VERWI				
	Ardahanspor		6	1	1		1							Ardahanspor	2,25	6,00	0,56	2,00	1,00	1,28	-0,28				
Hoograven-Zuid 1 voetbalveld	v.v. Hoograven		3	1	1	2	4	3	3				Hoograven-Zuid 1 voetbalveld	v.v. Hoograven	7,50	3,00	1,88	1,00	3,00	1,44	1,56				
Subtotaal		4	14	3	4	7	11	12	11	0	0	3	Subtotaal		#VERWI	#VERWI	#####	#####	6,00	#VERWI	#VERWI				
Zoudenbalch 3 voetbalvelden	Odin	7											Zoudenbalch 3 voetbalvelden	Odin	7,00	0,00	1,75	0,00	-1,00	0,88	-1,88				
	Sterrenwijk	8							2					Sterrenwijk	8,50	0,00	2,13	0,00	1,00	1,06	-0,06				
	D.M.C.		5	1							1			D.M.C.	1,00	5,75	0,25	1,92	1,00	1,08	-0,08				
Subtotaal		15	5	1	0	0	0	0	2	0	1	0	Subtotaal		16,50	5,75	4,13	1,92	1,00	3,02	-2,02				
Maarschalkerweerd 5 voetbalvelden	Kampong		22	5	7	10	10	16	16				Maarschalkerweerd 5 voetbalvelden	Kampong	34,75	22,00	8,69	7,33	4,00	8,01	-4,01	2 voetbal/cricketvelden			
Mytylweg 3 voetbalvelden	FC Utrecht												Mytylweg 3 voetbalvelden	FC Utrecht	0,00	0,00	0,00	0,00	3,00	0,00	3,00				
	ST-Klein galgenwaard																								
Subtotaal			0	22	5	7	10	10	16	16	0	0			34,75	22,00	8,69	7,33	7,00	8,01	-1,01				
Totaal sector Zuid-Oost		39	53	9	11	17	21	31	30	2	1	3	Totaal sector Zuid-Oost		#VERWI	#VERWI	#####	#####	18,00	#VERWI	#VERWI				

pagina 3

AANTAL TEAMS 2011- 2012													AANTAL TEAMS 2011- 2012													
ZUID-WEST	sportvereniging	senioren		juniores			pupillen			dames			ZUID-WEST	sportvereniging	Normteams		nodig		velden		velden		velden met			
SPORTPARK		ZA.	ZO.	A	B	C	D	E	F	ZA.	ZO.	G	SPORTPARK		zat.	zon.	norm 7	zat.	zon	aanw.	nodig	norm 7	versch.	velden met		
																								dubbelfunctie		
Welgelegen	Zwa luwen	9		1	3	3	9	11	10	2			Welgelegen	Zwa luwen	28,50	0,00	7,13	0,00	3,00	3,56	-0,56					
	Utrecht 1911																									
3 voetbalvelden													3 voetbalvelden		0	0,00	0,00	0,00	0,00	2,00	0,00	2,00				
Subtotaal		9	0	1	3	3	9	11	10	2	0	0	Subtotaal		28,50	0,00	7,13	0,00	5,00	3,56	1,44					
Aziëlaan	K.D.S. /		8								3		A ziëlaan	K.D.S. /	0,00	10,25	0,00		3,42	2,00	1,71	0,29				
2 voetbalvelden	Faya Lobi												2 voetbalvelden	Faya Lobi												
Marco van Basten	PVC / SKV		8	1	2	3	4	7	8	1			Marco van Basten	PVC	13,00	8,00	3,25		2,67	7,00	2,96	4,04				
2 voetbalveld													1 voetbalveld													
Subtotaal		0	16	1	2	3	4	7	8	1	3	0	Subtotaal		13,00	18,25	3,25		6,08	9,00	4,87	4,33				
Terweide	Nieuw Utrecht		6	1	1	1	1	1					Terweide	(U.T.S.)	3,50	6,00	0,88		2,00	2,00	1,44	0,56				
2 voetbalvelden	(U.T.S.)												2 voetbalvelden													
Subtotaal		0	6	1	1	1	1	1	0	0	0	0	Subtotaal		3,50	6,00	0,88		2,00	2,00	1,44	0,56				
Papierclip	U.V.V.	11		2	3	4	6	13	10				Papierclip	U.V.V.	30,25	0,00	7,56		0,00	3,00	3,78	-0,78				
5 voetbalvelden													5 voetbalvelden													
Papendorp	Magreb '90	5		1	1		1	2					Papendorp	Magreb '90	8,25	0,00	2,06		0,00	6,00	1,03	4,97				
2 voetbalveld																										
Subtotaal		16	0	3	4	4	7	15	10	0	0	0	Subtotaal		38,50	0,00	9,63		0,00	9,00	4,81	4,19				
Totaal sector Zuid-West		25	22	6	10	11	21	34	28	3	3	0	Totaal sector Zuid-West		83,50	24,25	20,88		8,08	25,00	14,48	10,52				
Vleuten - De Meern																										
Fletiomare-Oost	P.V.C.V		8	1	3	5	8	13	18				Fletiomare-Oost	P.V.C.V	22,00	8,00	5,50		2,67	3,00	4,08	-1,08				
3 voetbalvelden													3 voetbalvelden													
spp De Meern	vv De Meern	15		6	8	12	18	18	22	1			spp De Meern	vv De Meern	60,25	0,00	15,06		0,00	3,00	7,53	-4,53				
6 voetbalvelden													6 voetbalvelden													
spp De Vrijheid	Desto	9		1	2	5	3	16	10	1		1	spp De Vrijheid	Desto	28,00	0,00	7,00		0,00	6,00	3,50	2,50				
6 voetbalvelden																										
Subtotaal		24	8	8	13	22	29	47	50	2	0	1	Subtotaal		88,25	0,00	22,06		0,00	9,00	11,03	-2,03				
Totaal STAD UTRECHT		123	102	23	44	59	81	111	94	15	4	4	Totaal STAD UTRECHT		1167,50	1167,50	1167,50		1167,50	780	1167,50	1167,50				
Totaal Stad + Vleuten + De Meern		147	110	37	57	81	110	158	144	17	4	5														
pagina 4																										

pagina 4

Bijlage 2. Overzicht aanleg nieuwe velden en omzetten grasvelden naar kunstgrasvelden (gebaseerd op Document Rv1, René Leppink per oktober 2011).

Fysieke maatregelen sportvoorzieningen in relatie tot wachtlijstproblematiek

Hockey

- Aanleg 2 hockeyvelden voor hockeyclub MHC Fletiomare (uitgevoerd, ten koste van 1 natuurgrasveld voetbal VV de Meern)
- Aanleg 2 hockeyvelden voor Zwaluwen op Nieuw Welgelegen (uitgevoerd)
- Aanleg 3 hockeyvelden voor Kampong/NHC (eind 2011 gereed)

Voetbal

- Omzetting natuurgrasveld voetbal (hoofdveld) naar kunstgras Kampong
- Aanleg kunstgrasveld voetbal Kampong ((Mytylweg)
- Omzetting natuurgrasveld voetbal (hoofdveld) naar kunstgras UVV
- Omzetting 2 natuurgrasvelden voetbal naar kunstgras VV de Meern
- Aanleg natuurgrasveld voetbal VV de Meern (dit veld was opgeofferd voor hockey uitbreiding, medio 2012 gereed)
- Aanleg kunstgrasveld Voordorp in het kader van Veemarktontwikkeling (eind 2012 gereed)

Tennis

- Meewerken aan uitbreiding Iduna (planning 2012-2013)

Bijlage 3a. Overzicht benaderde vereniging en status m.b.t. tot de bereidheid voor deelname aan zondagcompetitie voor F-jeugd.

Vereniging	Status / reden
De Meern	Pilotvereniging en doet hoogstwaarschijnlijk weer mee bij voldoende animo andere verenigingen
Elinkwijk	Pilotvereniging en doet hoogstwaarschijnlijk weer mee bij voldoende animo andere verenigingen
Hercules	Pilotvereniging en doet hoogstwaarschijnlijk weer mee bij voldoende animo andere verenigingen
Sporting '70	Pilotvereniging en doet hoogstwaarschijnlijk weer mee bij voldoende animo andere verenigingen, hebben een bestuursbesluit liggen om de gehele F-jeugd op zondag te laten voetballen
Bruderodes	Er is momenteel nog geen belangstelling om op zondag met de pupillen te gaan spelen
DHSC	Geen wachtlijst
DSO/Ultarjetum	Doen niet mee, hebben geen ruimte gebrek op zaterdag
DVSU	Geen interesse
Hooigraven	Geen wachtlijst
Houten	Doen nu intern onderzoek
JSV Nieuwegein	Persoonlijk gesprek gehad 6-9 en zijn geïnteresseerd in het zondagvoetbal, onderzoek het intern, definitieve uitspraak eind oktober 2011
Kampong	1-9 Ik ga dit intern eerst eens bespreken en kom er op terug
Maarssen	Nog geen concrete reactie ontvangen
Magreb '90	Geen wachtlijst, dus geen behoefte
MSV '19	Momenteel nog geen interesse, maar willen wel op de hoogte blijven
OSM '75	Gaat dit intern bespreken, 16-9, Conclusie van OSM is dat bij OSM eigenlijk geen ruimtewinst of andere voordelen oplevert.
PVC	Geen behoefte (nog)
PVCV	Dorpscultuur, meerdere kinderen op zaterdag, willen ouders niet 'opzadelen' met extra zondag activiteiten
SCH '44	Seizoen '11/'12 is er nog voldoende ruimte om deze wedstrijden op de zaterdag te spelen. Nu geen interesse. Zij reddden het prima met de huidige bezetting.
UTS/Nieuw Utrecht	Zodra zij merken toch capaciteitsproblemen te ervaren, dan nemen zij contact met ons op.
UVV	Te weinig teams om behoefte te hebben aan spelen op zondag. Zijn wel van plan een goede jeugdopleiding neer te zetten, trainer van Elinkwijk?
Vreeswijk	Persoonlijk gesprek gehad 27-5 en zijn geïnteresseerd in het zondagvoetbal, onderzoek het intern
VSC	Geen wachtlijsten jeugd, juist nog voldoende ruimte
VVIJ	Gaan het nog wel in het bestuur bespreken om te starten met mini's op zondag en deze t/m de 7-7 competities op zondag te laten spelen en dan pas naar de zaterdag. Indien dit door gaat, duurt het dus enkele seizoenen voor je hier iets van merkt, is wel een goed geleidelijk proces
Zwaluwen Utrecht '11	In gesprek
DESTO	hebben zelf aangegeven geïnteresseerd te zijn. We gaan contact opnemen met Desto
sv Geinoord	Binnen sv Geinoord is gesteld dat de vereniging geen activiteiten heeft op zondag. Wij respecteren dat dus wij zullen ondanks de getoonde interesse dus niet deelnemen aan een competitie op zondag.

Bijlage 3b. Overzicht van het uiteindelijke besluit van verenigingen met motivatie om wel of niet mee te doen aan de zondagcompetitie voor F-jeugd.

Vereniging	Reden
De Meern	Het meedoen van De Meern is niet vanzelf sprekend. Daarvoor heeft De Meern te lang op de andere verenigingen moeten wachten.
Elinkwijk	Elinkwijk heeft 100 kinderen op de wachtlijst, maar heeft onvoldoende reikwijdte om de wachtlijst verder te minimaliseren. Wel maximale zaterdag invulling
Hercules	Geen concrete reactie ontvangen
Sporting '70	Pilot vereniging en doet hoogstwaarschijnlijk weer mee bij voldoende animo andere verenigingen, hebben een bestuursbesluit liggen om de gehele F-jeugd op zondag te laten voetballen
Brederodes	Er is momenteel nog geen belangstelling om op zondag met de pupillen te gaan spelen
DHSC	Geen wachtlijst
DSO/Utrechtum	Doen niet mee, hebben geen ruimte gebrek op zaterdag
DVSU	Geen interesse
Hoograven	Geen wachtlijst
Houten	SV Houten heeft besloten om niet mee te doen op zondag. Redenen hiervoor zijn dat er geen animo is bij betrokkenen en dat het op een groot aantal zondagen moeilijk is om capaciteit vrij te maken tussen de seniorenwedstrijden door.
JSV Nieuwegein	Wij hebben intern enige mogelijkheden bekeken en zijn tot de conclusie gekomen dat het voor onze vereniging op dit moment niet interessant is om enkele F-pupillenteams op de zondag te laten voetballen. Wij houden deze optie de komende jaren wel in de gaten, maar voor ons is het nog niet rendabel genoeg om dit voorlopig te kunnen ondernemen.
Kampong	De conclusie is dat we niet meedoen. Het probleem zit 'm er vooral in dat als de "zondag" spelers doorschuiven naar de E-pupillen, we niet genoeg accommodatie (vooral velden) hebben om deze extra teams op de zaterdag te kunnen laten voetballen.
Maarsse	Geen concrete reactie ontvangen
Magreb '90	Geen wachtlijst, dus geen behoefte
MSV '19	Momenteel nog geen interesse, maar willen wel op de hoogte blijven
OSM '75	Gaat dit intern bespreken, 16-9. Conclusie van OSM is dat bij OSM eigenlijk geen ruimtewinst of andere voordelen oplevert.
PVC	Geen behoefte (nog)
PVCV	Dorpscultuur, meerdere kinderen op zaterdag, willen ouders niet 'opzadelen' met extra zondag activiteiten
SCH '44	Seizoen '11/'12 is er nog voldoende ruimte om deze wedstrijden op de zaterdag te spelen. Nu geen interesse. Zij redden het prima met de huidige bezetting. Zodra zij merken toch capaciteitsproblemen te ervaren, dan nemen zij contact met ons op.
UTS/Nieuw Utrecht	Te weinig teams om behoefte te hebben aan spelen op zondag. Zijn wel van plan een goede jeugdopleiding neer te zetten, trainer van Elinkwijk?
UVV	Persoonlijk gesprek gehad 27-5 en zijn geïnteresseerd in het zondagvoetbal, onderzoek het intern
Vreeswijk	
VSC	Geen wachtlijsten jeugd, juist nog voldoende ruimte
VVV	Gaan het nog wel in het bestuur bespreken om te starten met mini's op zondag en deze t/m de 7-7 competities op zondag te laten spelen en dan pas naar de zaterdag. Indien dit door gaat, duurt het dus enkele seizoenen voor je hier iets van merkt, is wel een goed geleidelijk proces
Zwaluwen Utrecht '11	Hoe graag we ook meer jongens/meisjes zouden willen laten voetballen en absoluut als vereniging in zijn voor nieuwe initiatieven, het lukt het ons op dit moment niet om ook op zondag competitie aan te bieden, waar we ook nog voor in kunnen staan.
DESTO	Meedoen met de pupillencompetitie op zondag speelt nog niet bij DESTO. We hebben op dit moment nog voldoende capaciteit op de zaterdag.
sv Geinoord	Binnen sv Geinoord is gesteld dat de vereniging geen activiteiten heeft op zondag. Wij respecteren dat dus wij zullen ondanks de getoonde interesse dus niet deelnemen aan een competitie op zondag.